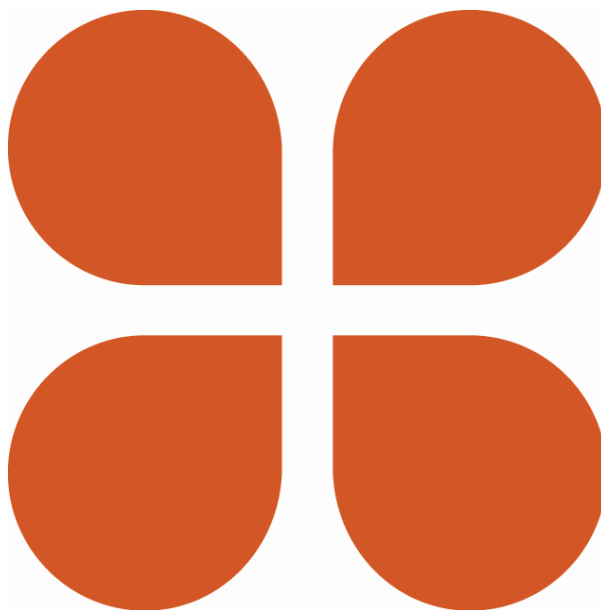

Rapport från Riksantikvarieämbetet

Från planering till plantering

En undersökning om full hänsyn till
kulturlämningar i skogsbruket

Riksantikvarieämbetet 2015

Box 5405

114 84 Stockholm

www.raa.se

registrator@raa.se

Upphovsrätt enligt Creative Commons licens CC BY där inget annat anges.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	4
Bakgrund	5
Metod	6
Intervjuerna	7
Slutsatser	15
Bilaga	17

Sammanfattning

I den här undersökningen studeras skogsavverkningar där hänsynen till kulturlämningar varit fullständig eller närmast fullständig. Syftet är att komplettera tidigare undersökningar som varit ensidigt inriktade på att skador uppstår. Tanken är att en analys av avverkningar där kulturlämningarna inte skadats ska ge mer kunskap om vad det är som gör att hänsyn tas eller inte tas. Undersökningen visar att kulturmiljöhänsynen vid skogsavverkning har förutsättningar att bli bra med:

- tydliga traktdirektiv
- arbete i lokala nätverk
- bra dialog mellan produktionsleden och med myndigheterna
- långvarig erfarenhet av skogligt arbete
- intresse för och kunskap om skogligt kulturarv.

Inledning

Den här undersökningen handlar om skogsavverkningar och förnygringsåtgärder där hänsynen till kulturlämningar (fornlämningar och övriga kulturlämningar) varit fullständig eller närmast fullständig. Tio avverkningar har valts ut och ett femtiotal personer som varit inblandade i dessa har intervjuats¹. De intervjuade representerar hela avverkningskedjan, från markägare och ombud, via tjänstemän vid skogs- och länsstyrelser, planerare och maskinförare, till den som planterar. Syftet har varit att hitta omständigheter som kan ha bidragit till att hänsynen till kulturlämningar blivit bra.

Undersökningen som utförts av Peter Norman, Riksantikvarieämbetet, ingår i regeringsuppdraget Kulturarv i skogen (KIS). Thomas Risan och Anneli Sundkvist, Riksantikvarieämbetet samt Göran Lundh, Skogsstyrelsen, har utgjort referensgrupp.

¹ Se bilagan.

Bakgrund

Det är väl känt att skogsbruket orsakat stora skador på kulturlämningar. Sedan 1998 har flera undersökningar visat att många kulturlämningar kommer till skada där det avverkas skog². Skadefrekvensen har ofta varit över 50 procent och det är markberednings- och körskador som överväger.

Även om det finns god kunskap om vad det är som skadar kulturlämningarna och hur skadorna ser ut har frågan om varför skador uppstår endast berörts på ett ytligt plan. Slutsatser om troliga bakomliggande orsaker har gjorts på erfarenhetsmässiga grunder utan något egentligt försök till analys. Först 2014 genomförde Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet ett gemensamt arbete som syftade till att öka förståelsen för de bakomliggande orsakerna till att skador uppstår³. Arbetet gick också ut på att föreslå konkreta förbättringsåtgärder.

Rapporten över Skogsstyrelsens och Riksantikvarieämbetets gemensamma arbete innehåller vissa hypoteser om vad som är viktigt för att kulturlämningar inte ska komma till skada i skogsbruket. Analyserna som leder fram till de åtgärdsförslag som redovisas går emellertid inte, precis som i tidigare undersökningar, på djupet utan bygger endast på de synliga bristerna i skogsbruket och hos myndigheterna.

Rapporten är också ensidigt inriktad på avverknings- och skador på kulturlämningar. Inget nämns om de avverknings- och skador där kulturlämningarna förblivit oskadade och det kan konstateras att hänsynen varit bra. Dessa avverknings- och skador är ju många, även om de är färre till antalet än de där skador har uppstått på

² Skadebilden beträffande fasta fornlämningar och övriga kulturlämningar. Meddelande 9 1998. Skogsstyrelsen. Studie av skador på fornlämningar i skogsmark. RAÄ dnr: 3251-2706-1999. Studie av skador på fornlämningar i skogsmark. Rapport från Riksantikvarieämbetet 2006:2. Uppföljning av skador på fornlämningar i skogsmark. Rapport 2007:9. Skogsstyrelsen. Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Kulturpolytaxen 2012. Rapport 2013:3. Skogsstyrelsen. Hänsynen till forn- och kulturlämningar. Resultat från Hänsynsuppföljning kulturmiljöer 2013. Rapport 2014:4. Skogsstyrelsen. Resultat från Hänsynsuppföljning kulturmiljöer 2014. Rapport 2015:7. Skogsstyrelsen.

³ Bevara skogens kulturmiljöer. PM 2015-01-26. Skogsstyrelsens dnr: 2014/2958

lämningarna. Genom att analysera resultatet avseende hänsynen till kulturlämningar vid just sådana avverkningar bör man få en bättre uppfattning om helheten.

Metod

Den här undersökningen kompletterar det arbete som Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet gjorde 2014. En analys av avverkningar där kulturlämningarna inte skadats bidrar till kunskapen om vad det är som gör att hänsyn tas eller inte tas.

De 10 avverkningar som ingår i undersökningen har valts ut bland de 102 som ingått i Riksantikvarieämbetets kontrollinventering av Skogsstyrelsens Hänsynsuppföljning Kulturmiljö 2012-2014. Hänsynsuppföljning Kulturmiljö är Skogsstyrelsens landsomfattande system för uppföljning av skador på kulturlämningar orsakade av skogsbruket och där har Riksantikvarieämbetet ett ansvar för kvalitetssäkring. I hänsynsuppföljningen bedömdes 1019 avverkningar under den aktuella perioden.

Ett första kriterium för urval var att både Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen hade bedömt att det tagits full eller närmast full hänsyn till kulturlämningar vid avverkning och föryngring. Antalet sådana avverkningar var 21. Från dessa gjordes ytterligare urval baserade på följande principer:

- vägar till hänsyn (hur hänsyn tagits)
- lämningstyp (t.ex. fångsgrop, lämning efter tjärdal och kolbotten)
- visibilitet
- markägartyp (t.ex. privatperson eller bolag)
- geografiskt läge

I fem fall var det bolag som ägde den mark där avverkningen utfördes och i fem fall var det enskilda personer. Av de senare sköttes avverkningen av ombud i fyra fall. En enskild markägare höll själv i avverkningsprocessen, utan kontakt med något ombud.

Femtio två personer har intervjuats i undersökningen:

Markägare eller representant för markägare – 10

Inköpare/ombud (i vissa fall tillhörig bolaget som äger marken) – 8

Planerare (annan som planerar avverkningen) – 3

Konsult kulturmiljö – 1

Skogsstyrelse – 10

Länsstyrelse – 7

Produktionsledning – 2

Avverkning – 5

Skotning – 2

Markberedning – 2

Plantering – 2

Intervjuerna har utförts i samtalsform på telefon och med utgångspunkt i de frågor som redovisas i bilagan.

Noterbart är att det varit svårare att få kontakt med personer som utfört arbeten sent i avverkningsprocessen (t.ex. markberedningsförare och planerare) än sådana som varit med i början (t.ex. planerare). Detta beror främst på att avverkningarna är gamla – avverkningsanmälningarna är från 2006-2010 – och den inköpare/planerare/ombud eller annan som haft en central funktion i processen inte alltid minns eller har haft möjlighet att ta reda på vem som utfört de olika momenten. Flera inblandade är inte längre aktiva. De har gått i pension eller är inte aktiva av andra skäl.

Intervjuerna

Markägare

Samtliga enskilda markägare som ingår i undersökningen har haft ett personligt engagemang i avverkningen. De var väl medvetna om att det fanns kulturlämningar inom avverkningen och vilken hänsyn som skulle visas dessa, eller blev i ett tidigt skede uppmärksammade på detta (av ombudet eller någon

myndighetsperson). Fyra av fem enskilda markägare räknas som åbor (bor där avverkningen görs) och hade möjlighet att följa arbetet på nära håll. En av dessa fyra använde sig inte av något ombud, utan tog själv alla kontakter med både myndigheter och de som skulle utföra de olika produktionsleden. Markägaren var med på plats och instruerade vid varje tillfälle.

Två av de enskilda markägarna följde samtliga moment på plats trots att de använde sig av ombud. För en av dessa, en äldre man, var skogen på den egna gården den huvudsakliga inkomstkällan. Han sade sig inte vara särskilt intresserad av kulturlämningar men var noga med att följa regelverket. Kontakterna med ombudet var väl inarbetade, de hade arbetat tillsammans sedan 1970-talet. Den andre av dessa två markägare hade en samhällelig förtroendepost och var därför (bland annat) mycket noga med att inte göra fel.

Den fjärde åbon representerade en grupp ägare och hade en initial dialog med det ombud som sedan skötte hela processen.

Den ende enskilde markägare som räknas som utbo (bor inte där avverkningen görs) sade sig ändå ha en livslång relation till berörd fastighet. Han hade ärvt den och vistats där under sommaren sedan barnsben. Markägaren hade en dialog på plats med ombud och den skogsstyrelsekonulent som märkte ut lämningarna.

Ombud och planerare

De övriga markägarna var bolag. Där kontaktades ombud och planerare direkt. Ibland var det samma person. Ett ombud/planerare berättade att alla kända lämningar finns registrerade i bolagets "kartklient". Han kommer emellertid inte ihåg om den aktuella lämningen var en sådan eller om den hittades vid planeringen. Oavsett hur lämningen blev känd märktes den ut med band och platsen registrerades i traktdirektivet. Där skrevs också in att den som avverkade skulle lämna kvar kulturstubbar runt lämningen och vilken hänsyn som skulle tas.

Ombudet sa att han brukar följa arbetet för att försäkra sig om att traktdirektivet följs, även efter det att detta matats in i datorn och lämnats vidare. Han berättade också att han hade god lokalkännedom eftersom han växt upp i trakten och alltid

varit intresserad av skogliga lämningar. Intresset för skog och kulturmiljö kan bero på att både ombudets far och farfar arbetat som kolare åt ett närbeläget bruk.

Två avverkningar hade samma ombud. Denne, nyligen pensionerad, hade gått till väga på ungefär samma sätt vid båda avverkningarna. För honom räckte det med en titt på kartan för att konstatera att det fanns fornlämningar inom avverkningsområdet. Enligt bolagskontorets rutiner kontaktades då en lokalt tillgänglig expert på fornlämningar. Experten, som arbetar på konsultbasis för bolaget, inventerade hela avverkningsytan, rapporterade eventuella nyfynd till länsstyrelsen, gav positionerna till bolaget och snitslade ut samtliga berörda lämningar. Förutom hänsyn skrevs det in i traktdirektivet att avverkningen skulle lämna kvar kulturstubbar. Dessa markerades med band inför avverkningen.

Vid samtalet med detta ombud visade det sig att det fanns ett personligt intresse för skogligt kulturarv, både hos denne och dennes arbetslag. Man studerade kartor och sökte på nätet. Ombudet ansåg också att det är en stor fördel om den som gjorde planeringen hade anknytning till bygden. Då blev det enklare att intervjua lokalbefolkningen om vad som fanns att ta hänsyn till.

En planerare som samarbetat med detta ombud berättade att det finns en rutin med fältsyn som innebär att man på plats går igenom traktdirektivet med avverkningslag och den som ska markbereda.

Ett annat ombud, tillhörig samma bolag men ett annat distrikt, visade inte alls samma personliga engagemang för planeringen. Ombudet, pensionär sedan fem år, ansåg att systemet fungerade, bara det upprättades ett bra traktdirektiv eftersom det är detta som styr processen. Att informationen i traktdirektivet förmedlades och följdes genom hela processen underlättades av att alla inblandade kände varandra.

Det är alltså viktigt att planeraren gör ett bra arbete med traktdirektivet. I det här fallet hade denne fått med de kulturlämningar som var kända i offentliga register. Dessutom hade han påträffat ytterligare lämningar under planeringen. Samtliga

togs med i traktdirektivet med information om vilken hänsyn som skulle tas och hur kulturstubbar skulle vara placerade.

Ett fjärde ombud/planerare för bolagsägd mark berättade att han fick uppgifterna om att det fanns fornlämningar inom avverkningsområdet via ett skikt i bolagets egna digitala register. Han snitslade lämningarna, skrev in uppgifterna om dessa i avverkningsanmälan, angav hänsynen i traktdirektivet och att den som avverkade skulle lämna kvar kulturstubbar. Traktdirektivet lämnades därefter över till produktionsledningen.

Även de som var ombud för enskilda markägare har agerat olika. Ett av dessa berättade att det aldrig skrevs något traktdirektiv för den aktuella avverkningen. Dels kände han markägaren väl, de hade arbetat tillsammans sedan 1976 och hade vid flera tillfällen pratat om den fornlämning som berördes av den aktuella avverkningen. Dessutom gjordes planeringen, förutom tillsammans med markägaren, även tillsammans med den som skulle avverka. Också det var en person som ombudet samarbetat med länge. Fornlämningen snitslades ut och kulturstubbar lämnades på ombudets direktiv. Markberedning utfördes inte på grund av att markägaren inte ville detta (han berättade att han tyckte det fanns tillräckligt med gropar i skogen utan markberedning). Den som planterade – även denne en samarbetspartner sedan lång tid – fick instruktioner om hur planteringen skulle utföras utan att fornlämningen riskerade skador.

Ett ombud till en av de markägare som följde hela processen på plats, betonade vikten av att anlita rätt folk för de olika momenten. Den aktuella avverkningen var en av de sista som han planerade innan pensioneringen och han såg till att arbetet gick till företag som han samarbetat med under lång tid och kände förtroende för.

Ett ombud tog Skogsstyrelsen till hjälp för att identifiera de kulturlämningar som man visste fanns på avverkningarna.

Bara ett ombud hade endast en kortare kontakt med markägaren innan planering, avverkningsanmälan och traktdirektiv.

Skogsstyrelsen

Endast i ett fall kan det konstateras att Skogsstyrelsen besökt avverkningsplatsen i samband med planeringen. I det fallet gjorde Skogsstyrelsens konsulent – nyligen pensionerad – en insats genom att ta reda på att det fanns fornlämningar på avverkningen och identifiera dessa. Avverkningsanmälan förmedlades till länsstyrelsen.

Beträffade en avverkning förmedlade Skogsstyrelsens konsulent avverkningsanmälan till länsstyrelsen efter att ha konstaterat att denna var komplett och innehöll relevant information om fornlämningar.

I två fall har man inte ansett att det var nödvändigt med något besök på platsen på grund av att avverkningsanmälan ansågs vara komplett och att ombudet *via en konsult* informerat länsstyrelsen om förekomsten av fornlämningar.

I ett fall kompletterade konsumenten avverkningsanmälan utan fältbesök, genom att via Skogsstyrelsens digitala informationssystem ta reda på att det fanns övriga kulturlämningar inom området. Informationen om dessa lämningar förmedlades till länsstyrelsen eftersom det fanns en särskild överenskommelse om detta.

När det gäller två avverkningar har Skogsstyrelsens konsulent gjort vissa kontroller och tagit fram information om övriga kulturlämningar men därefter inte ansett sig behöva gå vidare med ärendet. Beträffande två avverkningar har inga åtgärder vidtagits. En avverkningsanmälan, ett s.k. Gudrunärende hittades inte trots eftersökningar⁴. Ärendet måste emellertid ha behandlats eftersom det finns en kopia på länsstyrelsen.

Länsstyrelsen

Sex avverkningar berör fornlämningar och i normalfallet ska då länsstyrelsen ha en kopia på avverkningsanmälan från Skogsstyrelsen. När det gäller fornlämningar beslutar länsstyrelsen om lämpliga föryngringsåtgärder, eller informerar markägare

⁴ Stormen Gudrun som drog över södra Sverige i januari 2005 orsakade stora skador på skogen. Omhändertagandet av stora kvantiteter stormfälld skog innebar bland annat att myndigheternas ärendemängd ökade dramatiskt.

eller ombud på annat sätt om detta. I fyra fall har länsstyrelsen också fått en kopia på avverkningsanmälan och ärendet har behandlats i vederbörlig ordning.

I två fall verkar det som att Skogsstyrelsen aldrig skickat någon kopia på avverkningsanmälan till länsstyrelsen. Sannolikt beror detta på att det av avverkningsanmälan framgår att länsstyrelsen redan informerats av den konsult i fornlämningar som aktuellt bolag använt sig av. Konsulten uppges ha mycket gott rykte hos båda myndigheterna vilket även gäller det ombud som undertecknat avverkningsanmälan.

Beträffande en avverkning har länsstyrelsen, efter överenskommelse med Skogsstyrelsen, skrivit ett meddelande till markägare/ombud om hänsyn när det gäller några lämningar efter tjärdalar, vilka inte definieras som fornlämningar⁵.

Några ombud/planerare tyckte att Skogsstyrelsen och länsstyrelsen visar för lite engagemang när det gäller hänsynen till kulturlämningar. De önskade mer stöd från myndigheterna. Å andra sidan har flera tjänstemän vid skogsstyrelser och länsstyrelser beskrivit samarbetet med vissa utpekade planerare och ombud som mycket bra.

Produktionsledning

Hanteringen av ärendena kan skilja sig åt efter det att planeringen är gjord. I vissa fall verkar ombudet/planeraren ha haft stort inflytande på vem eller vilka som utförde avverkningen osv. I andra fall lämnades traktdirektivet över till en produktionsledare eller drivningsansvarig vilken är den som anlitar utförare till de fortsatta arbetena.

Avverkning

Samtliga avverkningsansvariga, förutom en (se ovan), berättade att de fick informationen om kulturlämningar och vilken hänsyn som skulle visas via traktdirektivet. I flera fall var den skriftliga informationen kombinerad med muntlig sådan. Det vanliga var också att avverkningsuppdraget gick till ett företag som

⁵ http://www.raa.se/app/uploads/2014/10/Lämningstypslistan_ver-4_1_20140930.pdf

ombud eller produktionsledning hade arbetat med tidigare. Produktionsledning (eller ombud/planerare) och den som avverkat kände alltså varandra. Det ombud som inte skrev något trakttdirektiv hade i stället muntlig genomgång på avverkningsplatsen med den som skulle avverka. En annan avverkningsansvarig berättade att han hade arbetat med det aktuella ombudet under lång tid och för det mesta var trakttdirektiven mycket tydliga och bra. Om det förekom någon otydlighet var det bara att ringa ombudet och fråga.

Det var viktigt att lämningarna markeras tydligt med snitslar eller kulturstubbar. Särskilt då avverkningen görs på vintern i djup snö efter det att planeringen skett på barmark. En maskinförare sa att om markeringen är otydlig kan det vara bättre att lämna kvar mer än planerat.

En maskinförare tyckte att det inte räcker med en kartmarkering för lämningarna utan att lämningarna måste markeras med snitslar.

Några avverkningsansvariga beskrev ingående hur träden fälldes så att de föll i solfjäderform ut från lämningen. Dessa berättade också att det gäller att försäkra sig om att lämningarna verkligen ligger där GPS-punkten visar. Det händer inte sällan att markeringen är fel. I de flesta fall är det inga problem eftersom lämningarna är tydliga och man ser dem från maskinen även om positionen i trakttdirektivet är lite fel. Vissa lämningar, som till exempel norrländska fornlämningar som härdar och kokgropar, är dock oftast svåra att återfinna och då kan man behöva lämna maskinen för att identifiera dem.

En avverkningsansvarig ansåg att utbildningen om hänsyn till kulturlämningar har blivit bättre under senare år. Denne och hela hans lag var också mycket intresserade av kulturlämningar och kulturarv. Han berättade att han kan hitta lämningar genom att läsa av terrängen.

Skotning

En av de skotarförare som intervjuades var densamme som skötte avverkningen på objektet. Följaktligen var informationen om kulturlämningar och hänsyn också densamma. Den andre skotarföraren berättade att han minns avverkningen men

inte den kulturlämning som hänsynen gällde. Han sa emellertid att med tanke på den planerare som varit inblandad var traktdirektivet med säkerhet av bästa kvalitet. Var dessutom lämningen omgiven av kulturstubbar blev det enkelt att ta föreskriven hänsyn.

Markberedning

Ingen av de markberedningsansvariga kunde minnas att de i det specifika fallet haft någon personlig kontakt med den som utfört planeringen, men de sa att en förutsättning för en markberedning med lyckad hänsyn är ett bra traktdirektiv. Den ene berättade att den som var planeringsansvarig för den aktuella avverkningen är den bästa som just det bolaget har i området och att hans traktdirektiv alltid är tydliga. Den andre sa att bolagets samtliga markberedare har en dator med GPS där traktdirektivet laddas ner. Är traktdirektivet bra skrivet med tydliga direktiv om åtgärder för hänsyn uppstår sällan problem. Svårigheter kan förekomma om traktdirektiven är otydligt formulerade, om GPS:en går sönder eller om den digitala kartan inte fungerar. Ofta utförs markberedningen i mörker och dåligt väder.

Plantering

En av planterarna berättade att han i det aktuella fallet fick informationen om hur planteringen skulle utföras på platsen, efter avverkningen. Dessutom brukar han få generell information om planteringsrutiner från den som gjorde planeringen. Planerare och planterare känner varandra väl och har arbetat tillsammans under lång tid.

Den andre av de två planterarna leder ett planteringsföretag och anställer planterare säsongvis. Hon kommer inte ihåg den aktuella avverkningen och vilka instruktioner som hon fick inför planeringen, men berättade att hennes anställda följer de instruktioner som ges. Samtliga anställda går dessutom kulturmiljökurs och vet vilken hänsyn som ska tas. De har bland annat full koll på vad en kulturstubbe innebär.

Slutsatser

Den viktigaste orsaken till en lyckad hänsyn är otvivelaktigt att informationen förmedlas till de aktörer som är inblandade i processkedjan. Många av de intervjuade ansåg därför att *ett tydligt traktedirektiv är centralt*. Nödvändig hänsyn ska beskrivas på ett tydligt sätt. Lämningarna ska vara positionssatta med GPS-koordinater och dessutom snitslade och markerade med kulturstubbar.

Det framgår emellertid av intervjuerna att traktedirektivet inte kan vara den enda förklaringen till att kommunikation varit bra genom hela processen. Andra delförklaringar är *starka personliga relationer mellan de som ingår i avverkningskedjan*, gärna långvariga sådana i arbetet, och att *informationen förs över muntligt på avverkningsplatsen*. Flera ombud/planerare ger gärna uppdragen till sådana de känner, arbetat med tidigare och litar på. Det är också vanligt att traktedirektivet kompletteras med muntlig information på avverkningsplatsen.

För två av tio avverkningar har inga traktedirektiv skrivits. Istället har all information förmedlats muntligt med ett fullt godkänt resultat beträffande hänsynen.

I många fall verkar det också som att ett *personligt engagemang* i avverkningen bidragit starkt till att hänsynen blivit bra. Flera, framför allt markägare och ombud/planerare, har uttryckt att de ville göra ett bra jobb. Många, men inte alla, har dessutom varit intresserade av kulturmiljöfrågor. Dock nämnde endast två av 52 intervjuade de kulturmiljökurser som hålls.

Långvarig erfarenhet av skogligt arbete tycks vara en annan faktor som spelat roll för att hänsynen ska bli bra. I flera fall, framför allt när det gäller markägare och ombud/planerare, har det framkommit att den intervjuade har hög ålder. Många var pensionerade vid intervjutillfället och aktuell avverkning var en av de sista som de var inblandade i. En slutsats skulle därför kunna vara att äldre skogsfolk med långvarig erfarenhet av skogligt arbete generellt sett har ett större intresse för skogens historia och för att det visas hänsyn till kulturlämningar än vad yngre skogsfolk har.

Att *anlita en arkeologisk expert* för inventering av kulturlämningar och rådgivning, som gjorts i två fall, har ju också visat sig vara positivt för hänsynen.

Det förefaller som att myndigheterna, Skogsstyrelsen och länsstyrelsen, endast i liten grad, eller *inte mer än nödvändigt*, varit engagerade i de tio avverkningsärenden som ingår i undersökningen. Man har skrivit beslut eller meddelanden, kommunicerat via e-post eller varit tillgänglig på telefon. Endast i ett fall har en tjänsteman besökt avverkningen och det var en konsulent vid Skogsstyrelsen (nyligen pensionerad) som hjälpte till att identifiera en fornlämning. Beträffande de två avverkningar där ombudet anlitat en arkeologisk expert för att inventera och avgränsa fornlämningar har myndigheterna frångått praxis i handläggningen och inte kommunicerat sinsemellan. Det verkar alltså som att kännedom om kompetensen hos de som är inblandade i en avverkning är avgörande för hur mycket tid en tjänsteman vid Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen lägger på en sådan.

Bilaga

Intervjufrågor

Markägare

1. Tog du aktiv del i avverkningsprocessen? Vilka företag/myndigheter/föreningar har du varit i kontakt med?
2. Hade du i förväg kunskap om de forn- eller kulturlämningar som finns på avverkningsytan?
3. Förde du denna information vidare, och i sådana fall hur?
4. Har du följt upp att och hur informationen om kulturlämningarna "följde med" i avverkningsprocessen?
5. Har relationen med det ombud som handlade det aktuella ärendet varit långvarig eller var den tillfällig?
6. Anser du att arbetet med kulturlämningarna uppfyllt dina respektive myndigheternas (SKS och Ist) förväntningar?
7. Är du utbo eller åbo?

Inköpare (ombud)

1. Var det du som tog fram informationen om att det finns forn- eller kulturlämningar på avverkningsytan eller fick du den av någon, markägaren, Skogsstyrelsen, länsstyrelsen eller någon annan?
2. Om du tog fram informationen själv, hur gick du till väga?
3. Vidtog du åtgärder för att förmedla informationen, och i sådana fall vilka?
4. Märkte du ut lämningarna med band eller kulturstubbar?
5. Anser du att arbetet med kulturlämningarna uppfyllt dina, länsstyrelsens respektive markägarens förväntningar?

Skogsstyrelse

1. Finns information om lämningarna i avverkningsanmälan?
2. Vem tog fram informationen om kulturlämningar om den helt eller delvis saknades?
3. Har konsulenterna agerat med rådgivning, utmärkning etc.?
4. Har SKS märkt ut lämningarna med band eller rekommenderat kulturstubbar?
5. Har SKS meddelat markägare och ombud om och hur tillsyn ska ske?

Länsstyrelse

1. Hur har Ist svarat på avverkningsanmälan? Med beslut, meddelande, yttrande, samråd etc, eller inte gjort något? Motivera typ av svar?
2. Har Ist meddelat markägare och ombud om och hur tillsyn ska ske?
3. Har Ist kompletterat informationen om fornlämningar?
4. Har Ist haft rådgivning, på telefon eller i fält?
5. Har Ist märkt ut lämningarna med band eller rekommenderat kulturstubbar?

Ombud/markägare

1. Om informationen (beslut etc.) från SKS och Ist förmedlats till markägare/ombud, hur togs den emot och hur förmedlades den vidare?
2. Av vem planerades hänsynen till forn- och kulturlämningarna?
3. När på året gjordes denna planering?

Produktionsledning

1. Har produktionsledningen tagit emot information om fornlämningar och vad innehåller (hur preciseras) informationen?
2. Vilka åtgärder har vidtagits för att hänsyn ska tas?
3. Hur förmedlas dessa åtgärder?
4. Av vem planerades hänsynen till forn- och kulturlämningarna?
5. När på året gjordes denna planering?

Entreprenör

1. Har entreprenören tagit emot information om fornlämningar och vad innehåller (hur preciseras) i sådana fall denna information?
2. Vilka åtgärder har vidtagits för att hänsyn ska tas?
3. Hur förmedlas dessa åtgärder?
4. Vem har planerat hänsynen till forn- eller kulturlämningarna?
5. När på året gjordes denna planering?

Förröjning

1. Informerades förröjaren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen förröjarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes förröjningen?
5. Hur var markförhållandena?

Avverkning

1. Informerades avverkaren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen avverkarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes avverkningen?
5. Hur var markförhållandena?

Skotning

1. Informerades skotaren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen skotarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes skotningen?
5. Hur var markförhållandena?

Grottkörning

1. Informerades grottköraren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen grottkörarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes grottkörningen?
5. Hur var markförhållandena?

Flisning

1. Informerades flisaren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen flisarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes flisningen?
5. Hur var markförhållandena?

Markberedning

1. Informerades markberedaren om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen markberedarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes markberedningen?
5. Hur var markförhållandena?

Plantering

1. Informerades planterarens om lämningarna, hur dessa var avgränsade och hur de märkts ut?
2. Vem informerade?
3. Uppfyllde informationen planterarens förväntningar?
4. Vilken årstid gjordes planteringen?
5. Hur var markförhållandena?